

ש מ י נ י

(ג) כיון שרש"י בא לפרש הטעם למה
"מתו בני אהרן", ה"י לו להעתיק
בפירושו תיבת "וימותו", דעלה קאי
— ולא "ותצא אש"?

(ד) ידוע הכלל, שכאשר רש"י מביא

קשה (נוסף על שאר הקושיות שבפנים):
(א) ברש"י מפורש: לא מתו בנ"א אלא
כו', ולא מחמת ענין אחר. ואם כונת רש"י
רק להפתאומיות של המיתה הרי העיקר
חסר מן הספר.

(ב) אין הכרח בפשוטו של מקרא שאין
המקדש סובל השכרות ובפרט — עד לה'
ענישו במיתה.

במשכיל לדוד כתב שקשה ל"י לרש"י
למה מתו דוקא ע"י אש, וע"ז תירץ "שהם
חטאו באש שבו הורו ההלכה כו'".

וצ"ע, שהרי לפי פשוטו הכתובים, ש'
מתו על שהקריבו "אש זרה" כפשוטו,
מובן בפשטות מה שמתו ע"י אש.

גם מה שכתב שזה שרש"י מביא דעת
ר"י הוא לפי שעפ"ז מובן סמיכות פרשת
"יין ושכר גו'" למיתת בני אהרן, קשה
דא"כ ה"י לו לרש"י להביא פ' ר"י בתחלת
הפרשה ההיא — כדרכו בכ"מ, ולומר "למה
נסמכה כו'".

(5) ואין לפרש (בדוחק) שכונת רש"י
לכל הכתוב, אלא שמעתיק החיבות שב'
תחלת העונש, דא"כ הו"ל עכ"פ לרמוז
לכל הפסוק ב"וגו'" (כבד"ה שלאח"ז, וב'
כ"מ).

(6) ועפ"ז מובן שאאל"פ שדיוקו של
רש"י הוא ממ"ש "וימותו גו'" — דלכאור'
רה מובן מעצמו מאחר שכבר נאמר "ותאכל
אותם". כבדברי דוד כאן — כי [נוסף]
שלפ"ז עדיין אינו מובן מל"ש שלם מתו
אלא וכו'], א"כ ודאי שה"י לרש"י להעתיק
— "וימותו", או לרמוז עכ"פ ב"וגו'".

א. בפירושו עה"פ: "ותצא אש מ'
לפני ה' ותאכל אותם וגו'" — מעתיק
רש"י התיבות: "ותצא אש" — ומפ'
רש: "ר' אליעזר אומר לא מתו בני
אהרן אלא ע"י שהורו הלכה בפני
משה רבן. ר' ישמעאל אומר שתויי
יין נכנסו למקדש, תדע: שאחר מיתתן
הזהיר הנותרים שלא יכנסו שתויי יין
למקדש, משל למלך שה' לו בן בית
וכו' כדאיתא בויקרא רבה"?

וצריך להבינ:

(א) סיבת מיתתם של בני אהרן הרי
מפורשת היא — בפשוטו של מקרא
בכתוב (בפסוק שלפני זה): "ויקריבו
לפני ה' אש זרה אשר לא ציוה אותם.
(ולכן) ותצא אש גו' וימותו גו'" —
ואין צורך בפירוש כלל.

(ב) אעפ"כ מבארה רש"י, אבל לא
כפשוטו של מקרא, כ"א ביאור שאין
לו כל שייכות, לכאורה, למשמעות
הכתובים?

(1) פרשטנו י, ב.
(2) בדפוס ראשון ליתא מכאן עד סוף
הדיבור, והד"ה שלאח"ז "בקרובי — בבחירי"
מסיים ב"משל למלך כו'", אבל בשאר ה'
דפוסים הוא כפנים.
(3) פ"ב, א.

(4) בגו"א כאן (בפ' הב') כתב — שזה
ודאי שמתו מחמת שהקריבו אש זרה אלא
דקשה למה מתו מיתה פתאומית, וע"ז נה'
לקו ר"א ור"י, דלר"א ה"י העונש פתאומי
על שהורו הלכה בפני רבם וע"ז באה
מיתה פתאומית כפי מיתתם שקפצו ומיהרו
להשיב בפני רבם, ולר"י — כי אין המקדש
סובל השכרות שהוא היפך הקדושה. אבל

גם תוכנו של המשל — הרי אין די תחלת המשל שהביא.

וע"כ צ"ל, הדוספת רש"י בהעתקתו (משל למלך) שהי' לו בן בית, ה"ז פרט עיקרי בהסברת פירושו. וצריך להבין: מה אינו מובן כ"א ע"י פרט המשל (למלך) שהי' לו בן בית.

ב. והביאור בכ"ז:

מכיון שפירושו של רש"י הוא על התיבות "ותצא אש", מובן שבהן ה"קושי שהכריחו לפרש ש"לא מתו בני אהרן אלא ע"י כו"י".

אופן מיתתם של בני אהרן בכלל — מובן, שה"ז "מדה כנגד מדה" — העונש ד"ותצא אש וגו'" כנגד ה"חטא דהקרבן אש זרה". אבל קשה: איך יתכן לומר בפשט"מ שבל"י, "ותצא אש" כאן יתאר הכתוב עונש הכי חמור, בעוד שב' פסוקים לפני"ז תיאר הכתוב באותה הלשון ממש — "ותצא אש" — שכר הכי גדול, השראת השכינה שניכרת ע"י שיצאה "האש מלפני ה'".⁹

[וכמו שפרש"י¹⁰: "שכל ז' ימי

ב' פירושים בענין אחד, ה"ז מפני שכ"א מהם אין בו ליישב המקרא לפי פשוטו בכל הפרטים, כי יש קושי (או קושיים) בא' מה שאין בהשני (אלא שהפירוש שמביאו לראשונה הוא הקרוב יותר לפשט"מ). וצריך ביאור: מה הן הקושיות שבפ"י הנ"ל ובמה עדיף הפ"י הראשון לגבי השני?

ה) כאמור כמה פעמים — באם רש"י בפירושו מביא דבר בשם אומרו (שלא כדרכו ברובא דרובא של פ"י רושיו) הרי"ז לתוספת הסברה בפירושו — וצריך להבין בנדוד"ד, מה מלמדנו זה שר"א ור"י הם שפירשו כ"א את פירושו הנ"ל?

ו) פרש"י, כידוע, מדויק הוא ב"תכלית — וצריך ביאור — בהעתקתו מדברי המדרש "משל למלך שהי' לו בן בית וכו' כדאיתא בויק"ר" — דממ"נ, אם כוונתו רק לציין לאיזה מדרש הוא מתכוון, ועל הלומד לעיין בפנים המדרש, הו"ל לקצר ולומר (לכל היותר): "משל למלך וכו' כד"א בויק"ר"; ואם ברצונו להודיע

ז) ובפרט שבויק"ר שם (שממנו מביא רש"י "משל למלך כו'") נאמר הפ"י השני בשם ר' שמעון (אלא שלהלן בויק"ר (ספ"ב) מביאו בשם ר' ישמעאל), הרי עכצ"ל שלפירוש רש"י נוגע מה שדוקא ר' ישמעאל אמר פ"י זה.

ח) ואף שבויק"ר (על אחר) לא נמצא משל אחר והי' דיו להעתיק רק "משל כו"י" — י"ל (בדוחק) שהוצרך להעתיק גם חז"ת "למלך" לפי שזהו סגנון הרגיל בכגון זה, כי אינו מתאים כ"כ לומר "משל וכו' (סתם)", אבל ודאי — "שהי' לו בן בית" מיותר בציון להמשל.

9) כברבנו בחיי וחזקוני, ועוד, כאן. וראה פירש"י נח ז, יא. יתרו יח, יא. נשא ה, כד. ועוד.

10) ראה בפ"י הרשב"ם (ועד"ז במושב זקנים וחזקוני) ש"ותצא אש" האמור במ"ת בני אהרן "הוא ותצא אש של פסוק ראשון . . . ב' הפסוקים אחז הס", ואף שלפרש"י אין הוכחה לומר כן (ובפרט ש"מל' "ותצא אש מלפני ה'" משמע שהי' יציאה של אש מחודש) אבל עכ"פ קשה לומר שהם ענינים הפכיים, כפנים.

11) פרשתנו ט, כג.

התירוץ באמרו שבעל הפירוש הוא ר' אליעזר:

שבחים נעלים ונפלאים נאמרו על ר' אליעזר המתארים את גודל כחו וחכמתו בתורה¹⁴ — ובכ"ז אמר ר"א¹⁵: „האומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה שתסתלק מ ישראל“, שמוזה מובן במכש"כ וק"ו חומר הענין כ(אשר לא לבד ש"אומר דבר שלא שמע מפי רבו" אלא) שאומרו בפני רבו. ועפ"ז מובן למה נענשו בני אהרן בעונש חמור כ"כ.

ג. אמנם עדיין אין פירוש זה מיושב לגמרי, כי קשה לאידך גיסא: מכיון שבהקרבת הקטרת הורו הלכה בפני רבן, וגרמו לשכינה שתסתלק כנ"ל, איך יתכן שעיי"ז „תצא אש“ (מעין) השראת השכינה כנ"ל?

ומשום קושי זה מביא רש"י פירוש שני: „שתויי יין נכנסו למקדש“, ש"לפי"ז מיירי באזהרה שלא נצטוו עלי' עדיין, וא"כ הרי הקרבת הקטרת הי' תה בשלימות, בלי עבירה על ציווי ה' — ומובן מה שעיי' הקרבה זו „ותצא אש“ — (מעין) השראת השכינה כנ"ל.

וזהו שרש"י ממשיך בפירושו ואו-

14 ראה פדר"א (פ"ב): יכול אתה לומר דברי תורה יותר ממה שקבלו בסיני. וב"ש הש"ר (עה"פ לרית שמנין טובים — א. ג): האבן הזאת (שישב עלי' ר"א) דומה להר סיני, וזה (ר"א) שישב עלי' דומה לארון הברית. ובאבות (פ"ב מ"ט): בור סוד שאינו מאבד טפה. ועוד.

15 ברכות כז, ב. וראה יומא סו, ב. סוכה כז, ב.

המילואים. . . לא שרתה בו (במשכן) שכינה והיו ישראל נכלמים. . . אמר להם (משה). . . אהרן אחי כדאי. . . שעיי' קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם כו" — „ותצא אש וגו'“, ואז „וירא כל העם וירנו ויפלו על פני-הם“.

וזהו שהכריחו לרש"י לפרש שגם „ותצא אש“ האמור במיתת בני אהרן הוא ענין של (מעין) השראת השכינה, גילוי של קדושה: כשם שעיי' עבודת אהרן בא הגילוי ד"ותצא אש גו' על המזבח", כמו"כ עיי' עבודת הקטרת של בני אהרן בא הגילוי ד"ותצא אש" — אלא משום שהי' חסרון (לפי ערכם ומעלתם) באופן הנהגתם בע"בדה זו, לכן: „ותאכל אותם וימותו גו'“, אבל העבודה כשלעצמה, היתה עבודה קדושה.

וזהו שכתב רש"י: „לא מתו בני אהרן (עיי' העבודה) אלא עיי' שהורו הלכה (זו דהקרבת האש) בפני משה רבן“. ואין זה סותר למש"נ „אש זרה אשר לא צויה אותם“, כי אדרבה. מלשון זו משמע שהקרבתם הי' תה אש זרה (רק מפני ש) „לא צויה אותם“ (את בני אהרן) — כ"א הם ציוו זה לעצמם¹² אבל עצם הענין לא הי' היפך הציווי. ומ"מ נק' „אש זרה“ על דרך מש"נ¹³ קטורת זרה — זרות לו.

אך קשה קצת לומר שבשביל זה יגיע עונש חמור כ"כ — ומרמז רש"י

12 ראה בספורנו ולבוש האורה כאן. דאלי"כ „אותם“ מיותר.

13 תצוה לו, ט. וכפרש"י.

ומינה בן בית אחר תחתיו, ואין אנו יודעים מפני מה הרג את הראשון, אלא ממה שמצוה את השני ואמר לא תכנס בפתח חנויות אנו יודעים שמתוך כך הרג הראשון.

מדברי המדרש מובן דעם היות ש־הראשון לא נצטווה ע"ז, מ"מ להיותו "בן בית" של מלך ה' צריך להבין מעצמו, גם בלי אזהרה מפורשת, ש־דבר זה הוא היפך רצונו של המלך.

ולזה מרמז רש"י כאן בהעתיקו התחלת דברי המדרש — "משל למלך שה' לו בן בית", כי בזה מתורצת הקושיא למה נענשו בני אהרן על דבר שלא נצטוו עליו, כנ"ל — כי הם היו "בני ביתו" של הקב"ה (וכמ"ש "בקרובי אקדש" ¹⁷) ומעצמם יודעים הנהגות ביתו גם כשלא נצטוו ע"ז בפירוש.

אמנם בכ"ז אין מיושב עדיין לגמרי לומר שבני אהרן יענשו במיתה חמור — דה"ל על דבר שלא נצטוו עליו — ולכן מוסיף רש"י שר' ישמעאל הוא שפי' כן.

דהנה אמרו חז"ל על ר' ישמעאל ¹⁸: "כהנא (כי ר"י ה' כהן גדול) ¹⁹ מסייע כהני" (פרש"י: "תמיד הוא עוזרן ומקיל להם"), ולשיטתו אזיל בנדר"ד: ניחא לי' לר"י ל"סייע כהני"

מר: "תדע שאחר מיתתן הזהיר ה' נותרים שלא יכנסו שתויי יין למקדש": כוונתו בזה [לא רק לדייק דמזה ש־באמצע הסיפור של העבודה דיום השמיני, מיד אחר מיתת בני אהרן, הפסיק הכתוב באזהרה "יין ושכר גוי" — משמע שסיבת עונשם יש בה מענין האזהרה — אלא גם] לבאר את ה' יתרון שבפי' זה (על הפי' הראשון), וכנ"ל, שלדעת ר"י לא עברו בני אהרן על ציווי ה' בהקרבתם, כי לא נצטוו עדיין ע"ז, ורק "אחר מיתתן הזהיר הנותרים כו".

ולא יוקשה מש"נ בהקדמה להעונש "אשר לא ציוה אותם", כי "אותם" מדגיש — משא"כ אחרים. וכיון ש־פשוט שנדב ואביהו בניו הגדולים של אהרן נתחנכו ונמשחו ביחד עמו בודאי הם היותר קרובים במעלה אליו וכמ־ש"נ ²⁰: עלה אל ה' אתה (משה) ואהרן נדב ואביהו ושבעים מזקני ישראל — עכצ"ל שבאותה שעה ה' גרעון במעלתם — שהיו שתויי יין.

אמנם לפי פי' זה, הרי קשה: מדוע נענשו (ובפרט בעונש חמור כ"כ) הרי לא נצטוו ע"ז? ומתרץ רש"י: "משל למלך שה' לו בן בית וכו' כדאי בויק"ר".

וז"ל המדרש שם: "משל למלך שה' לו בן בית נאמן ²¹ מצאו עומד על פתח חנויות, והתין את ראשו בשתיקה,

¹⁶ משפטים כד, א.

^{16*} בפשוטו של לשון — סתם "בן בית" ה"ז בן בית כדבעי — ולכן לא העתיק רש"י תיבת "נאמן", ובויק"ר הרי גם בא לחלק בין ב"ב הא' להב'.

¹⁷ פרשתנו י, ג. ולהעיר ממשפטים כד, יא: ויחוו גוי' (אלא שבודגא זו היו ג"כ הזקנים).

¹⁸ חולין מט, א.

¹⁹ ראה לקו"ש ח"א ע' 107 ובהנסמן שם.

„שהורו הלכה בפני משה רבן“, ולכ' אורה מאי נפקא מינה שהוראת ה' הלכה היתה בפני משה, והי' מספיק לומר: „שהורו הלכה בפני רבן“?

וביותר קשה: לכאורה הי' בזה עון חמור יותר מהוראת הלכה בפני משה רבן — מה שהורו הלכה בפני אהרן שהי' רבן²² וגם אביהם²³ שפגעו עי"ז בכבודו²⁴. ובפרט דמעשה הקטרת הי' שייך לאהרן, וכמו שפרש"י לפנ"ז עה"פ²⁵: „ויבא משה ואהרן וגו'": „נכנס משה עם אהרן ללמדו על מע"ש הקטרת“. ונמצא דזה שהם הקטירו קטרת בעצמם, הרי זה ענין של פגיעה

ול"הקיל" בחטא בני אהרן הכהנים, גם אם זה דחוק קצת בפ' הכתובים, מלפרש את הכתובים באופן (המתיישב יותר, אבל) המגדיל את חטאם, היינו לומר שעברו על ציווי הקב"ה — והורו הלכה בפני רבן.

ד. אולם, לאחריו כל הנ"ל, יש להקשות על פ' זה (של ר"י):

(א) מל' הכתוב „ויקריבו גו' אש זרה“ משמע שבהקרבה עצמה היתה ה' „זרות“, החטא, ולא רק מצד המק' ריבים, שהם היו שתוי יין בהקרי' בם²⁶;

(ב) מכיון שלא הי' החטא בההקרבה שע"י האש, למה (ובמילא — למאי נפ"מ אמר קרא כי) נענשו ע"י ש' „ותצא אש“²⁷.

ולכן אין רש"י מסתפק בפ' זה, ואדרבה, מביאור כפי' שני, לומר שה' פ' הראשון — אף שגם הוא אינו מתיישב לגמרי — ה"ה קרוב יותר לפשט הכתובים (מחמת קושיות הנ"ל), ולכן הוא הראשון והעיקרי.

ה. מעניני הלכה שבפרש"י זה:

מדייק רש"י ואומר (וכ"ה בגמרא²⁸):

(20) משא"כ לפי פ' הא' שהי' החטא בעצם ההקרבה כי הוראת ההלכה בפני משה היתה (לא רק ע"י הוראה ברבור כי"א) ע"י הקרבת האש עצמו; משא"כ לפי פ' הב' אין החטא בהקרבה עצמה, כי"א (כל' רש"י) „נכנסו למקדש“, וכ"ה בהציווי אח"כ (י. ט) „אל תשת . . בבאכם גו'“. וראה פרש"י שם.

(21) משא"כ לפי הא' שהחטא הי' בההקרבה ה"ז מדה כנגד מדה, כולעיל ס"ב.

(22) עירובין סג א.

(22*) ראה שם גז, ב (והובא תחלת הענין בפרש"י תשא לו, לב, ומסיים „וכי' סדאי' בעירובין“): כיצד סדר המשנה כו' נסתלק משה ושנה להן אהרן פירקו. וראה תודה בפני — פסחים קח, א.

(23) ואף שנקראו „תולדות משה“ — ה"ז מפני שלמדם תורה — שהי' רבן (במדבר ג, א. ובפרש"י שם).

(24) ראה במשנה ב"מ לג, א. רמב"ם הל' ת"ת רפ"ה ובנו"כ. ואכ"מ.

ואין לתרץ דמכיון שאהרן הי' תלמידו של משה כמובן מסדר משנה הנ"ל, הרי אין חולקין כבוד לתלמיד בפני רבו (שו"ע יו"ד סכ"ב. וראה יו"ד סרמ"ב סכ"א. וראה בש"ך שם סק"מ שה"ה דיש לדחות כבוד רבו בפני רבו דרבו כשלמד קצת גם לפני רבו דרבו) כי שאני במקום שרבו חולק לו (לתלמידו) כבוד (שו"ע שם), ובנדו"ד הרי הי' משה חולק כבוד לאהרן כמו שפירש רש"י (בא יב, ג — ממוכילתא שם). ועוד — פשוט דמ"מ אסור לזלזל בכבודו (ראה שו"ע שם סר"מ ס"ת. מכתב אדה"ז בזה זלזול בשכבודו של אהרן מה שלקחו ועשו מעשה הקטרת.

(25) פרשתנו ט, כג.

(ורבו) אין זה חמור כמו תלמיד ה-
מורה הלכה בפני רבו, מאחר שמן
הסתם האב מוחל לבנו²¹, משא"כ רב
לתלמידו.

עפ"ז מובן דיוקו שג' רש"י (ע"ד
ההלכה): "בפני משה רבן", משא"כ
זה שהי' בפני אהרן לא נענשו ע"ז,
מאחר שמן הסתם האב מוחל לבנו.

ועפ"ז יש להמתיק מה שרש"י מע-
תיק גם התיבות "לא מתו" בני אה-
רן, דלכאורה מפורש הוא בכתוב כאן,

אלא שרצונו להדגיש דמכיון שאנו
דנים ב"בני אהרן", מובן זה ש"לא
מתו כו' אלא ע"י שהורו הלכה בפני
משה רבן", ולא בפני אהרן רבן, כי
האב מן הסתם מוחל לבנו, וכנ"ל.

ו. מ"ינה של תורה" והתוראה לכ-
א"א שבפרש"י שלפנינו:

עם היות שמדרגתם של נדב ואביהוא
היתה געלית ביותר, ועד כ"כ שאמר
משה לאהרן: "שהם גדולים ממני
וממך", והקב"ה קראם "בקרובי —

בעבודת אהרן באותו היום, פגיעה
בציווי מפורש בפשש"מ (ובעשה"ד)
כבד את אביך — ועפ"ז קשה לא
רק יתור הלשון דתיבת "משה" (כנ"ל
— למאי נפ"מ), כ"א שעי"ז שולל ענין
חמור יותר דפגיעה בכבודו של אהרן.
והביאור בזה:

מצינו בדיני הסיבה²², שתלמיד ה-
אוכל לפני רבו, אפילו אם אינו רבו
מובהק, אינו רשאי להסב לפניו משום
מורא וכבוד הרב אא"כ נתן לו הרב
רשות להסב בפניו, אבל אין חיוב
על הרב ליתן לו רשות ולמחול על
כבודו. משא"כ בן האוכל אצל אביו,
אפילו אם אביו הוא רבו מובהק, צריך
הסיבה לפי שמן הסתם אב מוחל
על כבודו לבנו, והיינו שאפילו באופן
שכיבוד אביו (שהוא רבו) הוא חמור
יותר מכיבוד רבו, הדין הוא שמן
הסתם האב מוחל לבנו משא"כ ברב
ותלמידו.

ולפי"ז גם בנדון דבני אהרן²³, עם
שעצם המצוה והחיוב בכבוד רבם וא-
ביהם (אהרן) הוא גדול מהחיוב בכבוד
רבם (משה), בכ"ז הדין נותן, שהבן
(והתלמיד) המורה הלכה בפני אביו

26) שו"ע אדה"ז אורח סתע"ב סי"א.
27) ואין לחלק בין הסיבה שהיא מצוה
חיובית (והאב יודע מזה גם מקודם) ולכן
האב מוחל לבנו, משא"כ בדבר שאינו מצוה
— דנוסף ע"ז — דאם משום הא —
גם רבו מן הסתם צריך למחול לו] הרי
כתב הש"ך (יו"ד סרמ"ב סק"א) סברא
זו (דהאב מוחל לבנו) גם לענין לקרות
לאביו (שהוא רבו) בשם "אב", שאינו
מצוה. אף שיש לחלק דבנדו"ד שאני כי
הי' בזה גם זלזול — ראה הערה הבאה.

28) ולפי שיטת התוס' וכו' (הובא ל-
פס"ד ברמ"א יו"ד שם ס"ד. ראו בש"ך
שם סק"ד שיש חולקים) דנטילת רשות
לא מהני תוך ג' פרסאות, לכאורה לא מהני
המחילה דאהרן לענין שהורו הלכה בפניו,
אבל י"ל דמהני עכ"פ לענין חומר התסא.

ובזה יובן ב"כ דאף שכאן הי' בזה
זלזול בכבודו של אהרן כבהערה 24, והרי
גם ברב שמחל לתלמידו "מצוה על ה'
התלמיד להדרו ואסור לבזותו" (שו"ע ור'
מ"א יו"ד שם סל"ב), מ"מ מובן שאין
בזה חומר הענין כבהוראת הלכה בפני
משה רבן.

בבדירי"י, בכ"ז נענשו בעונש חמור ביותר בגלל העדר ה"ביטול" הראוי לרבם — שהורו הלכה בפניו.

ור' אליעזר — למרות כחו הרב בתורה כנ"ל — הוא האומר ש"האומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם ל"שכינה שתסתלק מ"ש"אל", שהבי"טול לרבו הוא דבר הנוגע לגילוי השכינה לכללות ישראל.

ומזה, שאל יאמר אדם מ"ש"אל: למדן אני ות"ח הנני, ואיך אהי' בטל לרב ולחכות שיורה לי ההלכה ב"תורה, וכן בהליכות עולם"י, והדרך אשר אלך בה בעבודת ה', והלא בכוחי להורית לעצמי!

— כי מי לנו גדול כנדב ואביהו, ובכ"ז זה ה' כל חטאם, "לא מתו בני אהרן אלא ע"י שהורו הלכה בפני משה רבן", ועד כדי כך — שזה נוגע לא רק להם"י, כ"א שגורם להי"פך הענין של גילוי השכינה בישראל.

לאיך גיסא: דורשים מכא"א ש"לימוד התורה שלו יהי' דוקא בהבנה והשגה בשכלו הוא — ועד שכל כולו יהי' חדור בהבנת התורה.

— וזהו שממשיך רש"י ואומר "ר"י אומר שתויי יין נכנסו למקדש": יין הוא בחי' בינה"י — הבנה והשגה, ו"שתויי יין" היינו מלאים וחדורים הבנה והשגה, והחטא הוא — שנכנסו

(29) פרש"י פרשתנו י, ג.

(30) ראה תו"א משפטים עה, ג אוה"ת משפטים אקכ. ראה נדה בסיומה.

(31) להעיר גם מתניא פ"ב.

(32) לקו"ת סוכות עט, ד. סידור אד"ה"ז קטז, א. ובכ"מ.

למקדש בציור זה; החסרון של "שתויי יין" אינו אלא בעת הכנס למקדש — אבל עבודת האדם לקונו כשאינו במקדש, הרי אדרבה, צריכה להיות בהבנה והשגה;

מקדש הוא ענין התפלה"י, שאז עומד האדם לפני ממה"מ הקב"ה, ומאן דמחוי במחוג קמי מלכא וכו"י — שצריך להיות בתכלית הביטול "כ"עבדא קמי' מרי"י, אבל עבודתו ויגיעתו בתורה צ"ל באופן ד"שתוי יין" שכל מציאותו ממולאת וחדורה בשכל התורה.

— וכמו שמצינו בר' יהודא ב"ר אילעי"י שאמרה לו מטרונתא ש"פניו היו דומים לפני שתוי יין ואמר לה ר"י שזהו לפי שתלמודו מצוי בידו — והיינו דזה שבגשמיות הי' נראה כשתוי יין ה"ז מפני שהגשמיות הי' כפי הרוחניות שלו וברוחניות הי' "שתוי יין" — חדור בהבנת התורה — והנה זה שבזמן התפלה (במקדש), מתבטל האדם ממצאותו לגמרי כנ"ל — ה"ז נותן כח ופועל שגם עבודתו

(33) ראה מגילה כט, א. לקו"ת ברכה צח, ב. סידור אדה"ז רעו, י. ועוד.

(34) חגיגה ה, ב. ומה דמסיים שם גברא דלא ידע כו' — היינו שבאם הי' יודע כו' וראוי לויכוח זה — הי' בהי' "מחוי במחוג" — ענין המלך ושירות לו [וכידוע בספורי חז"ל ששאל לריב"ח כמה פעמים בעניני אמונה וכו']. וק"ל. ובוזה מתורץ ג"כ מה שלא ענשו לריב"ח על דמחוי.

(35) שבת י, א. ובשו"ע אדה"ז סו"ס צה: כעבד לפני רבו באימה ביראה בפחד.

(36) ירושלמי פסחים פ"י סוף ה"א. וראה גדרים מט, ב.

ית' נותן להם הכח לחבר ב' ההפ' כים³⁹, שיוכלו ללמוד בהבנה והשגה וביחד עם זה להיות בביטול המתאים וכו'; עד שעייזו יפעלו ההתחברות (דב' ההפכים) של עולם ואלקות. ה' עולם מתנהג ע"פ פס"ד של הלומד ומסקנתו בלימודו וכדרוז"ל עה"פ לא-ל גומר עלי⁴⁰ ומקרב עייזו קיום היעוד ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר⁴¹, בביאת משיח צדקנו.

(משיחת ש"פ שמיני, מבה"ח אייר תשכ"ו)

אח"כ בלימוד התורה בשכלו הוא, תהי' בביטול הראוי⁴² עם שהיא גם בהבנה והשגה כדבעי⁴³.

אמנם נשאלת השאלה: איך יתכן החיבור של שני הפכים בלימוד ה' תורה: הרגש שכלו והבנתו של ה' לומד, וביטול מציאותו וכו'? — ה' תשובה ניתנת בהמשך פרש"י להלן: "משל למלך שהי' לו בן בית וכו'" — מכיון שהמדובר בבנ"י שהם "בן בית" של ממה"מ הקב"ה, הרי הוא

(37) וכידוע בענין תפילתי סמוכה למ' טתי (ברכות ה, ב) — לקו"ת ברכה צו, ב. ובכ"מ.

(38) ראה המשך יו"ט של ר"ה תרס"ו ע' תויז. וראה לקו"ש ח"א ע' 277. ח"ג ע' 792 בהערה 23. ח"ד ע' 1175 ואילך. ובכ"מ.

(39) ראה לקו"ש ח"א שם.

(40) ירושלמי גדרים פ"ו ה"ח. ועוד.

(41) ישע"י מ, ה.

שמיני ב

והיינו שהמעלה דיום השמיני למי-
לואים על שבעת ימי המילואים של-
פניו, היא דוגמת המעלה דר"ח ניסן
על שאר ימים שלכאורה דומים לו.

ב. והנה בקביעות כזו, שפרשת
החדש קוראים בש"פ שמיני — קריאת
פרשת פרה (שהיא תמיד בשבת ש-
לפני פרשת החדש) היא בשבת פרשת
צו, בה מדובר "ע"ד שבעת ימי ה'
מילואים.

ומכיון שקריאת פרשת פרה באה
בתור הקדמה לקריאת פרשת החדש
(וכדאיתא בירושלמי "ולמה פרה קו'
דמת (להחדש) שהיא טהרתן של כל
ישראל"), וכן שבעת ימי המילואים
היו הקדמה והכנה ליום השמיני —
לכן יש לומר, שהמעלה דפרשת החדש
על פרשת פרה ("טהרתן של כל ישר-
אל"), היא דוגמת מעלת יום השמיני
למילואים** על ז' ימה"מ שלפניו.

ג. ויובן זה בהקדים מה שאמרו
רז"ל י: "אותו יום (יום השמיני למי-
לואים) נטל עשר עטרות". וכתבו

א. פרשת שמיני קוראים בכמה
שנים (וכקביעות שנה זו) בשבת שלפני
ר"ח ניסן, ולשבת זו שייכות גלוי'
(וקשורה בברכות וכו') לר"ח ניסן י —
שהרי בה קוראים פרשת החדש הזה
לכם*.

וע"פ הידוע: אשר בכל המועדים
יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות
בהן — הרי מובן, שישנה שייכות
בין ר"ח ניסן (ופרשת החדש) לפרשת
שמיני.

והנה השייכות הפשוטה שבין ר"ח
ניסן (ופרשת החדש) לפרשת ויהי
ביום השמיני היא — ש"יום השמי-
ני" (למילואים) הי' בר"ח ניסן י. אמנם
מכיון שהענין דר"ח ניסן לא נזכר
בפירוש בהפרשה [ולשון הכתוב "ויהי
ביום השמיני" יש לפרשו — שמיני
בניסן י]. ומה שנאמר בה בפירוש הוא
רק "ויהי ביום השמיני" — לכן מס'
תבר לומר, שעיקר השייכות שבין
פרשה זו לר"ח ניסן (ולפרשת החדש)
היא מצד הענין דשמיני למילואים.

(1) נוסף על זה ששבת מיני מתברכין
כולהו יומין (וח"ב סג, ב) שלאחרי' —
כולל יום ר"ח ניסן.

(1*) משא"כ בשאר שבת מברכים החדש
— שנוצר רק בקשה בעלמא. וכל ענינו —
זכר לקה"ח ברח"א, אלא שהעתיקוהו לשבת
שלפניו (ראה שבה"ל. אבודרהם הל' ר"ח.
ועוד).

(2) של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב.

(3) פרש"י בריש פרשתנו מסדר עולם.
וכ"ה בשבת (פז, ב). תיב"ע כאן. ובכ"מ.

(4) וכפ"י הראב"ע וראה תו"כ - כאן.

(5) ת, א ואילך.

(6) מגילה פ"ג ה"ה.

(6*) להעיר גם ממה שמשמע בירושלמי
(הובא לקמן סעיף ט') שהענין דפרשת החדש
הוא הענין דהקמת המשכן באחד בניסן —
והרי מעלת יום השמיני למילואים (על ז'
ימה"מ שלפניו) הוא בענין הקמת המשכן
(ראה לקמן ס"ג ואילך).

(7) תו"כ כאן. שבת שם. ועוד.

(8) בשבת שם קאי על ר"ח ניסן. אבל
בתו"כ כאן "אותו היום" קאי על "ויהי